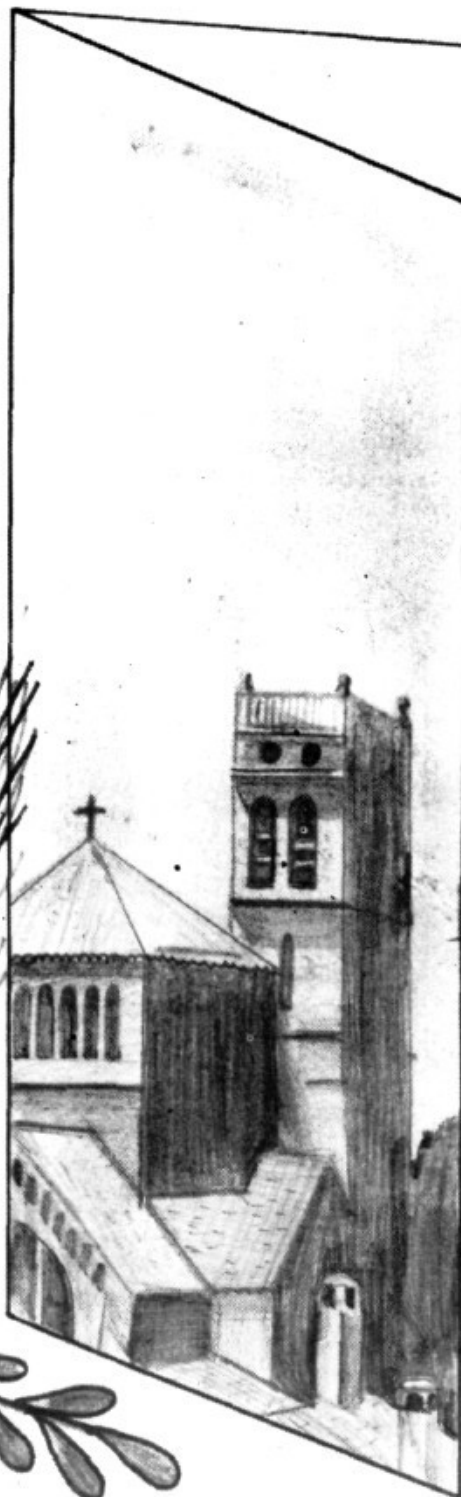
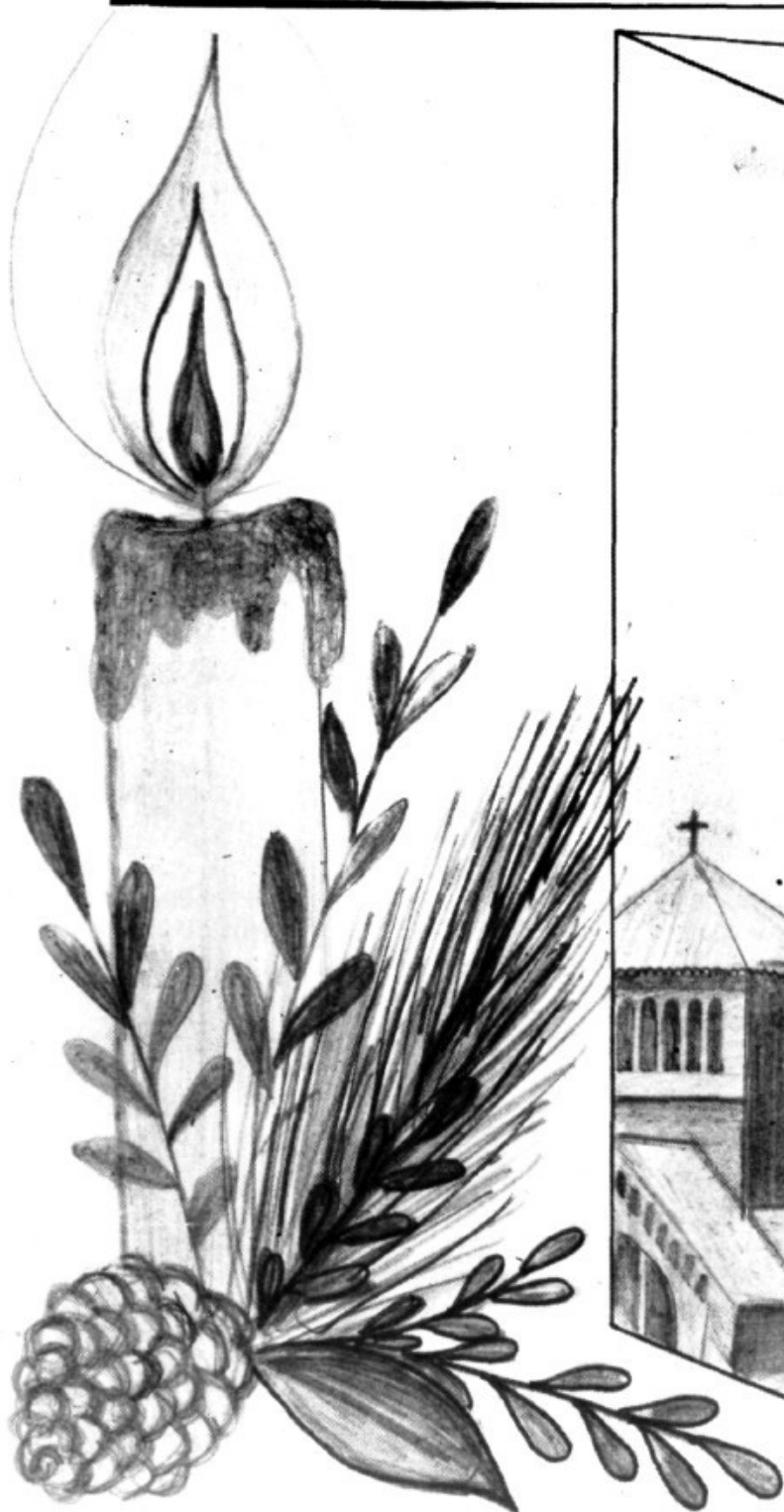

Nº 155

ARIANY

Novembre - Desembre 1986

Molts
d'anys
i
bones
festes

ATENCIÓ ALS SUBSCRIPTORS

Durant el mes de gener passarem per les vostres cases per tal de cobrar les subscripcions corresponents a l'any 1987, i que seran de 600 pessetes.

Aquells subscriptors no residents a Ariany i totes aquelles persones que no ho fossin abans però que desigin rebre-la a partir d'ara, poden dirigir-se per carta, adjuntant l'import a:

Revista ARIANY
C/ Església, 3
07529 Ariany

O bé personalment a qualsevol dels membres del grup de redacció.

ATENCIÓ

* A partir de l'any que ve, és a dir del proper número de ARIANY, publicarem les fotografies dels casaments i difunts que siguin facilitades pels familiars a qualsevol membre del grup de redacció.

* Agrairíem també a totes aquelles persones que tinguin fotografies antigues referents al poble d'Ariany o a la seva gent, les nos deixassin per publicar-les en aquesta revista.

Les fotografies no sofreixen cap defecte, i es tornaran al cap d'una setmana.

GLOSES

En el darrer número vos convidàrem a que enviàssiu un retall de premsa a Pere Gil per a la seva nova modalitat "Lo mateix dit en glosa", però ens oblidàrem de donar-vos la seva adreça.

Esperam que ens perdoneu el descuit, i aquí mateix la teniu:

Consolat de Sóller a Ciutat
C/ Pueyo, 1
07003 CIUTAT

ARIANY

Revista Local Independent
C/ Església, 3. Telf. 561292
07529 Ariany

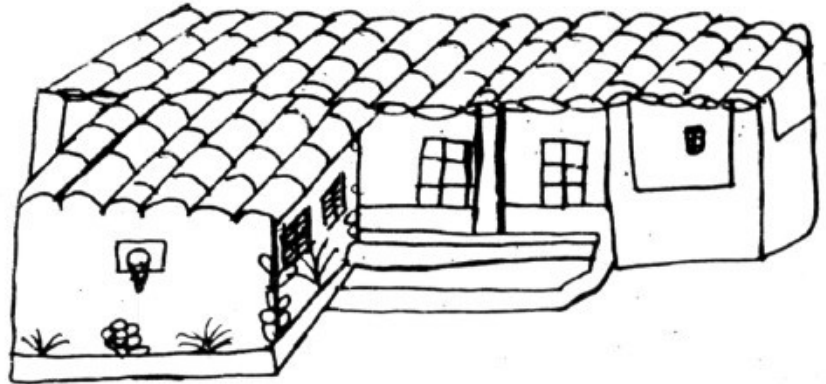
- Coordinador:
Joan Genovard Riutort
- Grup de redacció i montatge:
Maria Mestre Ribot
Gabriel Frontera Mestre
Jaume Genovard Riutort
- Col·laboradors:
Parròquia d'Ariany
Col·legi Públic d'Ariany
Guillem Pascual Font
Guillem Ferrer Mestre
- Imprimeix:
"Apòstol y Civilizador" Petra
- Dipòsit Legal: PM 207 - 1971

**PREMSA
CORONA**

Nota: La Revista no s'identifica amb els diferents escrits que apareguin; aquests expressen únicament l'opinió dels seus autors.

ESCOLA

2

EL NADAL DE SEMPRES, EL NADAL DE MAI

Siempre me ha llamado la atención cuando llega diciembre y se acaba el año. Con las fiestas de Navidad, parece que los hombres que viven en la Tierra, se ponen a pensar sobre su situación, y da la impresión de que lo hagan con mucho interés. Es como si encontrarán un buen ambiente para hacerlo, ya porque el año se acaba, y al empezar otro -siempre es como comenzar un poco de nuevo- se suele decir: "Any Nou, vida nova".

Parece como si todos hicieran un repaso de lo hecho durante este año, y animarse para que el siguiente sea mejor. Nos proponemos hacer muchas cosas, aunque a veces pocas se consiguen.

La Navidad crea un ambiente raro. Con su alegría, su luz, su música, sus pasteles y sus turrones.

Es una vieja sensación, renovada cada año, que hace que todo el mundo "pase cuentas" consigo mismo.

Recuerdo que cuando la guerra del Vietnam, me contaron

que los soldados, durante las Navidades, descansaban, y los enfrentamientos paraban. Al preguntar porqué, me dijeron que las guerras suelen cesar cuando llega la Navidad, y entonces me dije: "Desde luego podría ser interesante que siempre fuera Navidad".

Hacemos pues, durante unos pocos días al año, lo que deberíamos conseguir en cada uno de los 355 restantes. Recordamos durante diez días la alegría, la paz, el amor, olvidándonos del odio, el rencor,...

Debemos pues, agradecerle mucho a la Navidad, porque al menos, sirve para recordarnos todos nuestros deseos: la paz que deseamos, el amor que no poseemos y esa felicidad que siempre buscamos.

Para vosotros, deseo todo esto y si fuera posible, mucho más.

Molts d'anys.

Margarida Taberner Ribot
8e curs E.G.B.

MARIA VICTÒRIA

SALOM MESTRE

5e CURS E.G.B.

LA PESTE PORCINA AFRICANA

3- *La ignorància o la falta d'informació, pot esser la font de molts de mals. El cas de la pesta dels porcs, és com un cicle que quasi bé cada anys apareix a Ariany per no dir que no ens deixa mai i segurament, una de les causes, sia la informació deficient que tenim al respecte. És per això, que hem intentat aconseguir consells per si és possible, fer front a n'aquest problema i hem acudit a Pere Pujol, un dels més prestigiosos veterinaris de Mallorca, gran coneixedor d'aquest tema i molt gustosament, ens ha escrit el següent article.*

La peste porcina africana, es una enfermedad vírica que afecta exclusivamente al cerdo y que se caracteriza principalmente, por una contagiosidad, malignidad y un difícil control de erradicación.

Apareció en España, procedente de Portugal, en 1960 y las pérdidas que ha producido y sigue produciendo, la catalogan como el mayor problema económico de la ganadería, en nuestro país.

La incubación de la enfermedad, oscila entre 4 y 20 días y la forma en que se presenta, puede ser aguda o crónica, dependiendo de la potencia del virus, con síntomas de fiebre, tristeza, debilidad general, incoordinación de las patas traseras y presentación de manchas hemorrágicas y azulosas en la piel, sobretudo en las orejas. En las granjas donde hay hembras en gestación, se producen abortos como síntoma importante.

La propagación de la peste porcina africana, es muy rápida y el ganadero, debe de conocer perfectamente cuales son las fuentes del virus y como se produce el contagio de la enfermedad, para tratar de evitarlo al máximo. El virus, penetra al cerdo generalmente por vía digestiva, pero también puede penetrar a través de la sangre por picaduras de parásitos externos y las fuentes de contagio pueden ser:

1) Contacto con animales que padecen la peste porcina africana, pues los animales enfermos, eliminan virus por secreciones nasales, heridas, heces y orina.

2) Por alimentos o agua que haya estado contaminada por el virus procedente de animales enfermos o por el suministro de desperdicios de comida que contengan restos de carne de cerdo que puedan estar contaminados por el virus.

3) Por pájaros, ratas, perros, gatos, etc., pue pueden transportar el virus de una granja a otra.

4) Por insectos que chupan sangre de cerdos enfermos y que guardan el virus en su organismo durante meses y pueden transmitirlo a animales sanos.

5) Por personal y visitantes que han estado en granjas afectadas.

6) Por introducción o presencia de animales portadores aparentemente sanos, pero que mantienen el virus de la peste durante largos períodos de tiempo y que al sufrir un "stress" pueden eliminar el virus y contaminar el resto de los animales de la granja.

Para prevenir la enfermedad, es necesario:

- Que las instalaciones esten construidas de manera que puedan desinfectarse perfectamente y que se aislen al máximo para impedir la penetración de ratas, pájaros y otros animales.

- Que la alimentación, no contenga residuos de cocina.

- Si es necesario adquirir reproductores, solo hacerlo en granjas con garantías sanitarias.

- Evitar transportar animales en vehículos que no ofrezcan una garantía total de que han sido desinfectados.

- En el caso de que se tengan los animales al aire libre, se deben limitar sus movimientos al máximo, en el caso de sospecha de focos próximos y si es posible, encerrarlos.

- Colocar bandejas desinfectantes a la entrada de las porquerizas, para que se desinfecte el calzado antes de entrar en ellas.

- Controlar las ratas por medio de raticidas y los parásitos externos, por medio de insecticidas.

- Impedir que perros y otros animales domésticos entren en los alojamientos.

- Y por último, el problema más conflictivo: Eliminar a los portadores. Estos, como se ha apuntado antes, son animales aparentemente sanos, pero llevan el virus en su interior y frente a cualquier cambio negativo de su estado general, sea por otras enfermedades, alimentación deficitaria, etc., pueden eliminar virus de la peste y contaminar otros animales que padecerán la enfermedad. Es pues, a mi entender, un riesgo exagerado el mantener en una explotación, animales portadores y no eliminarlos inmediatamente, pues desgraciadamente, no se puede preveer el momento exacto en que estos portadores van a ser una fuente de virus para el resto del ganado.

BON NADAL

Vos desitjam a tots
des de cada àrea de la nostra activitat

ÀREA ACCIÓ SOCIAL

- ◇ Personal.
- ◇ Acció social.
- ◇ Hospital General.
- ◇ Hospital Psiquiàtric.
- ◇ Llar de la Joventut.
- ◇ Llar de la Infància.
- ◇ Llar dels Ancians.

ÀREA CULTURA

- ◇ Cultura i Educació.
- ◇ Xarxa biblioteques.
- ◇ Esports.
- ◇ Escoles esportives.

ÀREA ECONOMIA

- ◇ Foment de l'indústria, comerç i turisme.
- ◇ Agricultura.
- ◇ Hisenda.

ÀREA COOPERACIÓ

- ◇ Ordenació del territori i urbanisme.
- ◇ Pla d'obres i serveis.
- ◇ Xarxa viària.
- ◇ Servei de Prevenció i Extinció d'Incendis i Salvament (SERPREISAL).

CONSELL INSULAR DE MALLORCA

CONSELL INSULAR DE MALLORCA

SERVEI D'EDUCACIÓ SANITÀRIA

"DENTS NETES", UN PROGRAMA D'EDUCACIÓ SANITÀRIA DEL CIM

El dia vint-i-dos d'octubre el Consell Insular presentà, a través de la Comissió de Sanitat, una part dels programes d'educació sanitària per al curs escolar 86/87, concretament la higiene dental. Francisc Sancho, cap de la Comissió de Sanitat, va ésser l'encarregat de presentar-la al públic.

La campanya, sota el lema "dents netes", constarà de diversos apartats, des d'escoles d'EGB fins a les guarderies. Es faran conferències d'informació als pares, així com es proveirà del material necessari a les escoles. També hi ha la pretensió d'iniciar un programa d'alimentació infantil, destinat sobretot als pares.

Els punts més importants de campanya estaran centrats en la prevenció de la càries dental, per tant més en la higiene dental preventiva que no en la cura de les malalties. L'estudi i prevenció de les malalties dentals hereditàries també serà un dels temes tractats. Les mesures a adoptar per la prevenció i cura de l'existència de polls i cucs també formarà part del programa d'higiene integral a les escoles.

Vinyet Rosés, responsable de l'educació sanitària a les escoles d'EGB, ha assenyalat la conve-

niència que els pares i els professors siguin conscients del fet d'ésser ells els vertaders educadors sanitaris dels nens. Catalina Comes, la responsable de les guarderies, també s'ha manifestat en el mateix sentit a més d'instar als mateixos a convertir-se en agents dinamitzadors de l'educació sanitària de la societat. Els pares i els educadors són els qui han de canalitzar les propostes dels professionals i fer-les efectives.

En poques paraules
FRANZ LISZT
(1811-1886)

S'han acomplert cent anys de la mort d'aquell músic hongarès. Just és fer-ne menció.

Si a inicis del XIX eren Paganini i el seu violí els qui marcaven la pauta per la qual es movien els dilectans de l'època, poc després serien Liszt i el seu piano el qui -tot seguint les passes de l'anterior- farien enardir, vibrar i convulsionar les masses histèriques. El fenomen dels fans no és precisament un invent dels seguidors del rock.

L'evocació de Franz Liszt ens du un univers de connotacions: Hongria, París, Alemanya, Marie d'Agoult-Daniel Stern, George Sand, Còsima, Von Bulow, Wagner, poemes simfònics, rapsòdies, danses...

Tot plegat forma el vertiginós món d'aquell esperit plenament romàntic -per època i per sentiment- que començà com virtuós del teclat, amb la càrrega d'exhibicionisme i buidor que això pot suposar, i acabà consagrat com compositor, consumat i profund.

Mogué rius de passions. Ell mateix fou passió. Dins el seu interior lluitaven constantment dues forces: món i esperit; amor sensual i sublimació religiosa; mística i passió. Home que havia tingut un esbart d'amants acabà ungit amb les ordres menors. Artista que havia captivat els salons de la societat benestant acabà dedicant-se a les composicions de volada religiosa.

Liszt! A cent anys d'aquell final romà no hi seria de més dedicar-li un record musical recreant alguna de les seves composicions. Certament que tant els debutants com els més exigents trobaran en el seu catàleg obres que els ompliran de satisfacció. Ho intentau?

Biel Massot i Muntaner

EDITORIAL

Hem arribat a cap d'any. Ja en fa més de dos que un grup d'amics agafarem la determinació de treure endavant aquesta publicació després de que D. Mateu se n'anàs.

Per la nostra part hem fet tot el que hem pogut. Però som conscients que som molt pocs per fer tota la feina que hi ha per dur a terme.

Sempre hem insistit en la necessitat de trobar ajuda. Ha estat com predicar a la paret. La resposta ha estat escassa per no dir nul·la.

De tota manera, el grup de redacció ens hem proposat seguir amb aquesta tasca un any més. Un any que pot ésser el darrer si no s'hi afegeix gent.

Per als mal pensats, que sempre n'hi ha, quedí ben clar que cap de nosaltres agafa una sola pesseta per la seva feina i que som nosaltres els primers en pagar la corresponent quota anual. Ni d'això ens alliberem.

Quedí clar igualment, que les quotes de subscriptor, malgrat reconèixer que són suficients, no arriben per pagar ni la meitat de les despeses que sa fulleta suposa. Convenis amb el Consell Insular, la Comunitat Autònoma i l'Ajuntament fan possible que aquestes fulles vegin la llum. Ajudes que agraim en profusió i que ens hem hagut de cercar.

No ens mal interpreteu; feim la feina de gust i vos donam les gràcies per la vostra ajuda. Així i tot esperam veure-la augmentada. Vos volem ésser sincers: no és gens agradable veure que la feina que ens costa no és corresposta. Un exemple clar el tenim en el darrer nombre: aquells papers que venien afegits a la revista normal eren per omplir i tornar enviar. La feina a fer no era molta. Ho volguerem fer senzill. Doncs bé: ens han tornat DUES paperetes elegint el personatge i notícia de l'any. Llastimós.

Una cosa és clara: aqueixa revista l'hem de fer entre tots, uns escrivint, uns altres llegint i tots participant. Si no es així, podem aplegar. Vosaltres ho direu.

Grup de Redacció.

* El dia primer de novembre, Festa de Tots Sants, els arianyers no faltàrem a la tradicional visita al cementeri.

* El dissabte, 15 de novembre, hi hagué al Local Parroquial, una vetlada... com diria jo?... músic-humorística-pagesa, sona un poc raro, però és que va esser de lo més variada: els cantadors Antonio Baeza i Paco Herrero feren el delit dels majors amb les cançons de N'Antonio Molina, també l'amo En Toni Salom i madò Margalida, de Petra, amb aquestes hermoses cançons d'es batre, d'es segar i es llaurar; i En Biel "es fuster" que ens va fer riure una estona amb els seus acudits.

* L'any passat es varen censar a Ariany 948 persones, enguany al cens de 1986 sols hem estat 916. Serà ver això de què els pobles petits són de cada dia més petits...?

* El proper dia 11 de gener, es celebrarà a Muro la IV Dimoniada. Ja ho sabeu: banyes verdes, barrufets i dimonis grossos el mes que ve a Muro.

* Els quintos 87, han començat a moure's prest, ell ja venen paperetes per rifar una porcella el dia dels Reis.

* La Premsa de Ciutat, en concret "Ultima Hora", se n'ha fet ressò dels bands dictats pel nostre Batle referents als cans i cotxes abandonats en el municipi d'Ariany. I com En Topholet nostre, tampoc hi veven problema amb els cotxes, però amb els cans, ells en tenen ganes ferm de sabre com ho farà el Batle per topar amb el propietari... si ho confessarà s'animal, o, si esent-li feel callarà... El final al proper número.

En el suplement "Amigos fin de semana" que treu al carrer els dissabtes, el mateix diari, hi trobàrem una bella panoràmica de la nostra Església. El motiu era endevinar de quin poble es tractava, com a pista: És l'Ajuntament més jove de les Balears. Era fàcil... o no!

* El dissabte, 8 de novembre es va celebrar a Na Burguesa la gran "Trobada Juvenil en Favor de la Pau", després de la concentració dels joves mallorquins, amb rams d'olivera, davant l'església de Génova, es va pujar a peu fins d'alt de la muntanya, on es varen amollar 3.000 coloms i cents de globus.

Un dels organitzadors de la Trobada va esser el franciscà arianyer Pere Ribot Mestre, que havia estat a Assís uns dies abans de la Diada Mundial de la Pau, on s'hi reuniren tots els líders religiosos del món. I a Roma va tenir ocasió de besar mans al Papa Joan Pau II.

* L'Associació de la Premsa Forana de Mallorca va celebrar la seva trobada anual, el passat diumenge 16 de novembre a Muro.

Els anfitrions foren els nostres companys de la revista "Algebell" que ens donaren el matí la benvinguda, juntament amb la regidora de cultura de l'Ajuntament de Muro.

Al llarg del matí ens acompanyaren a visitar l'Església Parroquial, el Museu Etnològic i el claustre del convent dels Mínims. També vàrem assistir a l'entrega de premis als guanyadors del II concurs de fotografia d'Algebell.

Al migdia ens oferiren un dinar a les cases de Son Sant Martí, que va estar presidit pel President del Consell Insular de Mallorca, D. Jeroni Albertí, delegacions del Govern Balear, autoritats locals de Muro i el president de l'Associació de Premsa Forana, Biel Massot.

Després del dinar, els representants de quasi totes les 43 publicacions associades, i altres de diverses barriades de Ciutat celebraren Assemblea General de l'Associació.

* Divendres, 12 de desembre, es varen reunir els pagesos de Petra i Ariany amb tècnics de la Conselleria

d'Agricultura per tractar del Pla de regadiu de Sa Marineta.

Es va recalcar la necessitat de la concentració de parcel·les, els projectes s'hauràn de presentar a la Conselleria, i no hi haurà cap despesa ni una de "papeleo".

Com a cultiu rentable proposaren els noguers, també cirerers i pebres per a colorar.

El cost serà d'unes 15.000 pessetes per hectàrea, més o manco 10.000 per quarterada, durant 10 anys que es començaran a pagar l'any 1993.

S'ha obert un nou plaç pels qui no han fet encara la petició de reserva, i per corregir dades.

* Enguany pareix que el temps li ha agafat es llis amb això de s'aigua, encara no ha acabat de ennivolar-se com ja li ha amollat.

Segons les dades que ens facilita l'amo En Biel de S'Auberg, durant el mes d'octubre varen caure 95 litres, i en el mes de desembre, els dies 9, 10, 11, 12 n'han caigut 30 litres per metre quadrat.

No estaria de més que el temps s'estiràs una mica, al manco per deixar-nos acabar de sembrar.

* Els dissabtes el matí, uns 50 nins i nines, de 1er a 8è d'EGB, assisteixen a un curset de Catequesí, baix la direcció del nostre rector D. Mateu Cladera, ajudat per 11 catequistes.

* A finals del mes passat ens varen acabar d'asfaltar el camí de Sa Canova, tant de temps feia que en sentíem parlar que pareixia que no havia d'arribar. I ara en toca mig dia, amb això d'anar a estirar-se ses cames i a veure meam com ha quedat s'asfaltada, hi ha un trànsit de por. Si segueix així la cosa, serà necessari enviar-hi es Saig a posar ordre.

* Dia 30-de desembre és el darrer termini per sacrificar les truges portadores del virus de la pesta africana, o "mal des porcs" com tots ho coneixem.

Pareix esser que el municipi d'Ariany és el més afectat de les illes, seguit de Santa Margalida i Muro.

Els sacrificis s'han fet en set tandes, la primera va esser el 8 d'octubre i la darrera el 30 d'aquest mes, com ja havien dit abans.

Segons han dit als pagesos, se pagaran 20.000 pessetes per animal sacrificat, cosa en la qual pareix que no hi estan tots d'acord.

En el proper número vos oferirem un ample reportatge amb xifres exac-

tes d'animals sacrificats, censats, explotacions censades, etc..., del municipi d'Ariany.

* Un d'aquests dies passats del mes de desembre, poguérem veure als distints mitjans de comunicació de les nostres Illes, de la concessió de la medalla d'Or de la Comunitat Autònoma a D. Nicolàs Cotoner, cap de la Casa Reial, que compte amb un gran nombre de condecoracions i títols nobiliaris, entre aquests títols hi figura el de "Marquès d'Ariany".

Per la gran estimació que té el nostre poble a D. Nicolàs, els arianyers quedarem una mica decepcionats, perquè el qui més qui manco esperava sentir o llegir enmig d'aquell enfilai de títols el de "Marquès d'Ariany", però quedarem amb ses ganes.

* El passat 5 de novembre, el Conseller de Sanitat i Seguretat Social, D. Gabriel Oliver i Capó, va presentar en roda informativa a tots els mitjans de comunicació de la part forana de Mallorca, el "Pla d'Ordenació Sanitària de la Comunitat Autònoma de les Illes Balears". Aquest Pla preveu les necessitats sanitàries de les Illes fins l'any 2000.

El treball està aplegat en quatre volums, i parteix d'un conjunt de fets: poblacions, geografia física, comunicacions, divisions territorials, recursos sanitaris i el marc legislatiu.

* En el mes d'agost de l'any 1985, a la ciutat de Munich (Alemanya) hi tenia lloc el I Festival Mundial de Folklore. Hi participaren més de cent grups de 43 països dels cinc continents.

3 d'aquests grups foren seleccionats per un Jurat Internacional d'experts i otorgaren el primer premi per unanimitat al grup mallorquí "Escola de Música i Danses de Mallorca"; del que és destacat membre l'arianyer Biel Frontera, amb qui vos oferírem al número 148, una xerrada sobre la seva participació en l'esmentat I Festival Mundial de Folklore.

A partir d'aquell gran triomf mallorquí, Palma de Mallorca ha estat elegida unànimament, entre cinc candidatures, com a seu del II Festival Mundial de Folklore.

La competició tindrà lloc al Teatre Principal, en sessions de matí i hora baixa, del 22 al 25 d'abril de 1987.

Les intervencions dels nombrosos grups participants seran puntuades per un Jurat Internacional. L'entrega de premis i trofeus es farà a una gran Gala Final en el Palau d'Esports de Ciutat.

A partir del 1987 la CEE concedirà als ramaders espanyols una subvenció de 6 ptes. per litre de llet deixat de produir i any, al llarg de set anys.

Els ramaders que s'hi vulguin acollir hauran de sol·licitar-ho abans del 31 de març de 1987. Tendran prioritat aquelles explotacions en què el titular tenguí edat avançada o tenguin acusades deficiències estructurals.

* També hi ha ajudes de la CEE per ovelles i cabres. Aquestes ajudes són per compensar les diferències de rendibilitat del sector ovi i caprí en relació a altres zones productores. L'import es regirà per la diferència entre els preus del mercat i els preus base de la CEE, no obstant es preveu que la quantia estigui entre les 700 i 900 pessetes per ovella.

La prima de les cabres serà d'un 80% de la de les ovelles.

Les sol·licituts s'han de presentar a la Conselleria d'Agricultura abans del 15 de gener. Tindran opció a la prima les femelles en gestació o que haguin parit qualque vegada, i es farà efectiva dins els 100 dies següents a la finalització del plaç de sol·licitut.

* També hi ha primes per a l'abandonament definitiu de plantacions de vinya durant les campanyes 1986/87 a 1989/90. Els qui s'hi acullin no podran sembrar mai més vinya al mateix redol que hagi estat subvencionat.

* També hi ha subvenció per sembrar vinya nova, sempre que se rebassi la mateixa extensió de vinya vella i s'empelti de les varietats: Callet, Manto Negre o Pensal Blanc (se podran autoritzar altres varietats consultant abans a la Conselleria). La sol·licitut s'ha de fer abans d'arrebassar la vinya vella.

* A tots els que vulguin fer plantacions de tarongers, els serà subvencionat el 30% del valor del planter

Aquest mes tenim tres personatges: N'Antònia, Na Catalina i En Joan.

Els són els mestres del col·legi Públic d'Ariany.

I són notícia per la bona acollida que han tengut a Ariany, si els rumors que circulen pel poble són certs, els tres han aconseguit implantar una severa disciplina a l'escola, que falta hi feia, i això sens resentiments per part dels al·lots, i amb la conseqüent satisfacció dels pares. Enhora-bona!

La notícia d'aquests dos mesos, la podem considerar també sa de l'any a Ariany: Sa matança de truges aparentment sanes, però que segons les anàlisis eren portadores del virus de la pesta africana.

La xifra d'animals sacrificats esborrona, però no hi ha que passar pena, encara en tenim molts ferm, de bons i sans, per poder fer matances, però no d'a-

queixa mena sinó de les que ens umplen les perxes de botifarrons, llengonisses i bones sobrassades.

Esperem que d'una vegada per totes haguí quedat eliminat aquest mal dels porcs. Jo toc fusta.

Parlam, a n'aquesta entrevista, amb Bàrbara Genovard, sobradament coneguda de tots vosaltres i per tant, no cal fer presentacions.

El motiu de l'entrevista és, parlar d'una tesi que ha fet damunt les dones i la importància de les mateixes pel que respecte a l'aportació econòmica a la unitat familiar.

Puc dir, que he estat el primer sorprès per la quantitat de dades que ha recollit i pel treball immens que segur ha hagut de fer; però, amb la satisfacció, de tenir un treball molt seriós i tal volta, l'únic d'aquest tipus que s'ha fet respecte al nostre poble.

És tan interessant i carregat de dades, que possiblement a n'aquestes pàgines, no pugui acabar de reflexar totes les idees o la magnitud de les mateixes, encara que esper, pogueu fruit d'unes informacions, que tal volta, per massa reals, havien passat per alt i estan entre nosaltres des de fa segles.

Per quin motiu triares aquest tema?

Va esser, per fer una llicenciatura d'antropologia.

Perquè pensares fer aquest tipus de treball?

En general, als treballs damunt història, es parla de la humanitat en general, però prompte es converteix amb història dels homes i s'oblida a les dones; no es pensa que hauria d'esser meitat i meitat.

Si us fixau, sempre es parla de l'home: A Altamira, eren els que pintaven les parets, varen inventar l'agricultura... etc., i tal volta això no és veritat. Perquè no havien d'esser les dones?

Hi ha tendència, a que tot invent que s'ha fet, l'ha fet l'home i segurament molts d'ells, va esser just el contrari: la dona.

A partir d'aquí, el principal objectiu, era intentar oferir una aproximació econòmica de les dones d'un medi rural, com el d'Ariany, des de mitjan segle XIX a mitjan segle XX. Les conclusions, havien de servir per contradir, matisar o confirmar la hipòtesi que l'aportació del treball femení tenia a l'època assenyalada, una importància econòmica equiparable a la dels homes.

L'estudi, abarca el període comprès entre 1850 i 1950, i les dades, les vaig obtenir a l'ajuntament de Petra i també al registre de l'església.

Quines conclusions tregueres de l'estudi?

Per començar, que les dones fan més feina productiva que els homes, encara que aquests sien, aparentment, els qui porten la riquesa a la casa.

Les dones, per començar, feien les feines de la casa (fer net, rentar, cuidar els infants, vells, etc.) a més, feien el pa i pràcticament elaboraven tots els productes que avui es compren a les botigues (confitura, fideus, sabó, llei-

xiu) a més, participaven en totes les feines del camp, excepte llaurar, encara que en cas extrem, ho podien fer. Per altra part, les dones tenien feines a les quals els homes no hi prenien part tal com collir la fruita dels arbres.

Vaig descobrir, que la unitat familiar era de producció-consum, pràcticament no es comprava res, s'autoabasteixien, i aquí, és quan es veu més la importància de la dona dins la família, ja que com deia abans, quasi tot el que avui es compra a la botiga, ho elaboraven les dones a casa seva, quan tal volta, els homes estaven descansant o bé anaven al café; era el moment que aprofitaven per filar, teixir, tenyir i fer els jerseis o bé transformar tot tipus de productes que anomenava abans, la qual cosa suposava no tenir que gastar i per tant, era una font indirecte d'ingressos, encara que no suposàs entrada de doblers.

Com era l'educació de les dones?

De nines, generalment no les llogaven, sino que feien feina a la casa on suplien les feines de la mare que lògicament eren al tall.

Als tres o quatre anys, ja es cuidaven dels germanets petits i a partir dels set o vuit anys, ja s'encarregaven de la casa: escuraven, rentaven, acompanyaven els nins a classe, etc. Una mare, quan tenia una nina de set anys, ja li delegava la feina i així anava aprenent fins els dotze o tretze que ja estava preparada per fer feina al camp.

Una cosa curiosa, és que una mare que podia enviar la nina al camp li enviava i ella preferia fer les feines de la casa, ja que era molt més difícil.

A quina edat es casaven?

Es casaven molt jovenetes, la mitja, està damunt uns 22 anys i aquí, és quan tenien el canvi més brutal, ja que, a partir d'aquest moment, assumien totes les feines de dona major.

Quin tipus d'activitats eren les principals?

No em vaig poder fiar molt dels padrons municipals, ja que a l'home, sempre li posaven "Labrador" i a la dona "Labores propias del sexo", quan jo sabia en realitat que aquestes "Labores propias del sexo", suposava entre altres, les feines del camp. Per això, vaig cercar altres fonts d'informació i les vaig trobar a l'església, en un registre que duia el capellà que hi havia D. Antoni Jordà (1887-1905), el qual, detallava clarament, l'activitat tant de l'home com de la dona. A rel d'això, vaig arribar a la conclusió de què, per a-

quests anys el 87% d'homes i el 89% de dones, feien feina que depenia directament del camp.

I les condicions del treball, eren les mateixes?

No eren en absolut iguals. Els homes, sempre han estat més ben tractats i pagats. No sé si heu sentit parlar de les collidores d'olives, però era delirant. Partien dones i infants, inclús amb les pròpies olles i menjar per cuinar i allà, a part de collir oliva, havien de fer el menjar, rentar roba, etc., i damunt, estaven mal pagades, ja que pràcticament, l'única paga que tenien era un parell de gerres d'oli i uns quilos d'olives. Així, tenien una ma d'obra barata i abundant. De fet, és una curiosa coincidència, que el negoci de les olives, va començar a anar malament, a partir de 1950, quan les dones, deixaren d'anar a collir-ne, per dedicar-se a fer feina d'embarc, feina, per altra part, més fina i ben pagada, ja que va esser a n'aquells anys quan començà a venir el turisme a Mallorca.

I els sous, eren el mateixos?

Hi havia una diferència abismal. Basta pensar en la recollida d'olives i les condicions en les quals feien feina. Un home, quan es llogava a una possessió, sempre anava mantingut. La feina dels homes, estava catalogada i més o manco cobraven en relació a la feina que feien. En canvi la dona, cobrava molt per davall del que calia.

Perquè acceptaven aquestes condicions?

Perquè era una manera més de dur doblers a la casa.

Una feina molt particular i exclusiva de les dones, era fer de dida. Has estudiat qualche cosa al respecte?

Era una feina més que s'afegia a la dona. N'hi havia d'un parell de classes:

- Aquelles que feien de dida al mateix poble, ja fos perquè es moria el propi infant, o bé, perquè una família més rica li demanàs. A n'aquest cas, l'infant propi, era alimentat amb llet de cabra o de vaca. D'aquesta manera, cobrava uns doblers i ademés, no feia feina al camp.

- L'altre cas, eren les dides enviades a demanar de Ciutat. Aquestes, cobraven molt i eren molt ben tractades. El seu marit, podia anar a veure-la, però, baix cap concepte, podien tenir relacions; i si el fill propi era viu, podia anar a veure-la, però, no podia alletarlo.

Ja per acabar, quina conclusió has tret d'aquest estudi?

La constatació de que l'expressió "labores propias del sexo", no suggeria, la plàcida imatge d'una esposa i mare preparant menjar prefabricat, ens du al que, més que una conclusió, podria esser el punt de partida d'una investigació que prengué en consideració aspectes culturals que depassen les intencions del meu treball: Es tractaria de poder decidir si la desproporció qualitativa i diferent qualificació de les activitats comanades als dos sexes eren conseqüència de que la comunitat reconeixia de forma espontània la superioritat de l'aportació masculina o de que aquest reconeixement era estimulat per la possibilitat organitzativa dels homes, que podien utilitzar el seu temps lliure per comunicar-se i cercar solucions de conjunt als problemes del grup. Les dones, que treballaven a un

ritme més accelerat, en assumir en solitari la pràctica totalitat d'activitats domèstiques, resolien també en solitari el problema immediat d'enllestir diàriament el màxim de feines possibles.

Quantes coses interessants, quantes n'han quedades a l'aire i quantes potser no he sabut expressar o donar el caire adequat.

Solament queda donar l'enhora-bona a Bàrbara pel seu excel·lent treball que mereixeria esser conegut per tots els arianyers.

Biel Tovell

Aquesta fotografia correspon al curs 1960-61, el mestre és D. Miquel Payeras, i els alumnes, segur que els coneixeu a tots, són, d'esquerra a dreta:

Drets:

Blai Genovard "De Son Siurana"
Damià Estelrich "Beto"

Bernat Darder "Magre"
Francisco Gomis "Branca"
Guillem Font "Liebre"
Jaume Gomis "Cuní"
Tomeu Ribot "Digon"
Joan Dalmau "Roig"
Joan Roca "Roca"
Benet Caldentey "Sabater"

Asseguats:

Pep Mestre "Pollo"
Jaume Vanrell "Petit"
Tomeu Pascual "De Ses Tapareres"
Tomeu Capó "De Son Ribot"
Biel Frontera "Tovell"
Pep Maimó "Conte"
Miquel Martí "De Ca'n Bernadí Matas"

referents a: **JOCS**

**I
ESPORTS**

**CORRECCIÓ
DE
BARBARISMES**

Barbarisme

Forma correcta

AJEDRES
AMATEUR
BALONCESTO
BALONMANO
BOXEO
BRISCA
CAMPEON
DARDO
DEPORT
GIMNASIA
JINETE
VETERANO

escacs
aficionat
bàsquet
handbol
boxa
escambri
campió
dard
esport
gimnàstica
cavaller
veterà

*Consell Insular
de Mallorca*

cl. Palau Reial, 1

referents a:

CAMP I PLATJA

Barbarisme

Forma correcta

ABONAR
CENTENO
FIERA
GANADER
GANADO
ISLA
MONTANYA
PAJARO
PLAIA
RED
SOMRRA
VIARFIG

adobar, femar
sègol
fera
ramader
bestiar
illa
muntanya
aucell
platja
xarxa, filat
ombra
estiuèig

EL CAMÍ DE SA MARQUESA

Com recordareu, al passat número de juliol-agost, publicàrem una entrevista amb el nostre batle Antoni Pascual. En el transcurs de la qual, ens deïa que arreglarien el "Camí de sa Marquesa". La veritat, és que vaig quedar sorprès, perquè desconeixia tal camí.

Quina ha estat la sorpresa, quan hem rebut, una carta de l'historiador Sebastià Rubí, donant-nos a conèixer no solament l'existència de tal camí, sinó l'itinerari del mateix amb tota casta de detalls.

És tan interessant i documentat, que transcrivim tot l'escrit per ell enviat, al mateix temps que agraïm l'interés que ha tengut per donar-nos a conèixer aquesta petita part de la nostra història, per molts desconeguda.

EL CAMÍ DE SA MARQUESA

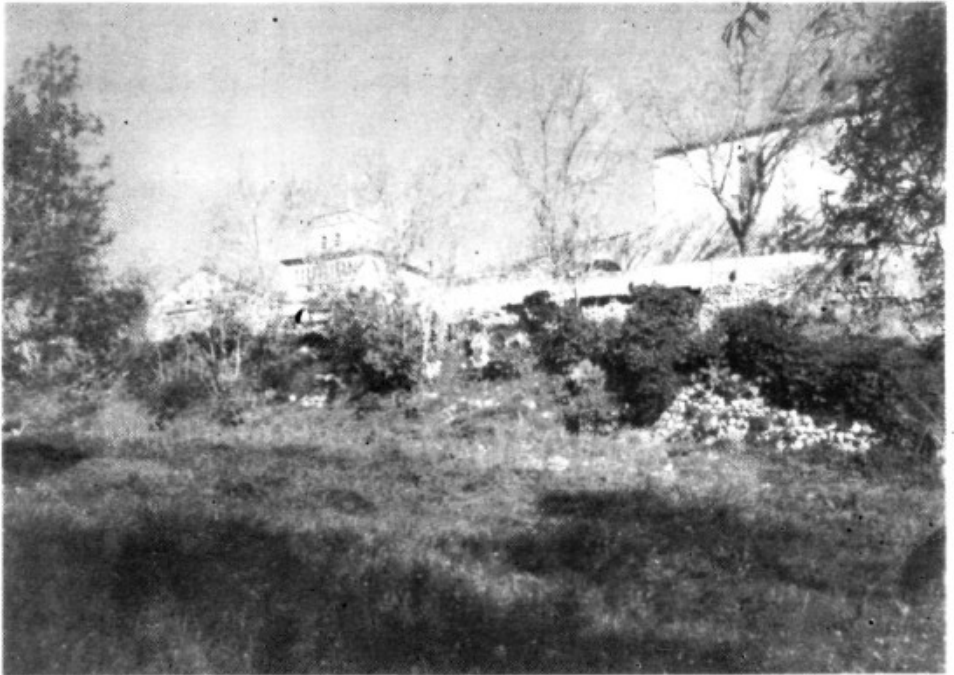
En el Nº 153 de la revista local "ARIANY" me llamó la atención la siguiente declaración del Alcalde D. Antonio Pascual Ribot: "Abans d'acabar la legislatura, si no ens fallen organismes superiors, farem l'empedrat del "Camí de sa Marquesa", que és el camí que va de la costa de les monges per les moreres a l'església".

Y a su vez Biel Tovell le pregunta: "Això del Camí de sa Marquesa és interessant i tal volta desconegut per gran part d'arianyers, ¿com va sorgir la idea?"

- De petit, sabia d'aquest camí i era una cosa que duia entre cella i cella; quan férem net aquell tros, ja ho férem a fons per veure com podia quedar i, de fet, els projectes ja estan demanats i segurament es durà a terme. Si surt bé, pots estar segur que serà l'obra més interessant que haurem feta, ja que suposarà reconstruir un poc de la nostra història; has de tenir en compte que aquest camí el va fer construir la primera marquesa que va haver-hi a Ariany, i anava de s'Auberg a Son Sureda de Manacor".

Leídas estas interesantes y sugestivas líneas, me acordé de que yo tenía, desde hace unos años, un trabajo titulado: "Els Camins de sa Marquesa", en el cual me refiero precisamente al citado camino. He aquí lo más interesante:

Muchas veces he oído hablar del CAMÍ DE SA MARQUESA y en cuanto me puse a investigar sobre el mismo he tenido la sorpresa de encontrarme a menos con tres caminos atribuidos a dicha señora: el de Manacor, el de Ciutat y el de San Miguel de Campanet, más conocido por Camí de Na Potons. La persistencia de este recuerdo, sin duda histórico, aunque

tal vez algo novelesco, se debe al topónimo aun existente y que nuestros ancianos no han olvidado, como es el caso del Sr. Alcalde.

Sería interesante poder llegar a conocer lo que hay de cierto sobre los Caminos de la Marquesa de Ariany. De momento me limitaré a consignar todos los datos que la tradición popular me ofrezca, en espera de que algún día alcancemos el techo histórico del asunto.

El Camino de Ariany a Manacor, es, entre nosotros, el más conocido y el que todavía podemos recorrer en parte, como explicaré en seguida. Parte, naturalmente, desde el antiguo Auberg, de Ariany, próximo al templo parroquial.

A l'èxida del vilatge anguletja el vell camí, blanquinós de polsaguera com una faixa de lli.

D'els romaguers de la vora penja sovint qualque bri, de's carros de garbatjada que en passen cada matí.

Así empieza la descripción "Del Camí", María Antònia Salvà. Después de cruzar el fértil Camp d'Ariany, llegaba a las antiguas *Cases de Son Guineu* y penetraba, al parecer, por el mismo corral, en dirección al torrente que desemboca en *Es Serralot* (Son Real), sobre el cual aun pueden observarse restos de la pasarela de madera allí existente. Continuaba por *S'Hort de Sa Bassa* y lindaba con el cemento-

rio de Petra. Cruzaba el *Camí de Sa Garriga* (Son Serra de Marina), luego el de *Son Fogó* y llegaba al de *Son Net*, en *S'Elia*. A la derecha, la vía férrea, el *Molí del Sord d'En Vives* (1847) y las *Cases de S'Elia* con su huerta. El tramo que sigue hasta el *Clot d'En Corba*, rodeado de un cañaveral, pasando junto a una caseta semiderruida aparece empedrado, al igual que el corto tramo que corona la pequeña siguiente colina, ante la caseta *d'En Torrolla*.

Baja después la pendiente y penetra en la fértil comarca de *Son Dalmau*. A unos 30 metros de la *Caseta d'En Pere Ribot* (Moreió) en terrenos de *Ca'n Rubí*, encontramos el primer pozo histórico: es *Pou Salat*. Antiguamente estaba rodeado de una pequeña parcela de terreno, como todo pozo público, que naturalmente sería propiedad del mismo dueño. Hasta 1975, más o menos, existió junto al brocal una *pica de marès*, cuadrada, de unos 0,30 m. de lado, que por lo visto utilizaban la Marquesa y los transeúntes para abrevar las caballerías. También había un rudimentario y largo abrevadero de madera, para uso de las ovejas. El agua no era muy buena, por algo construíase el otro pozo, denominado *Pou Bo*.

Dejando el pinar a la izquierda, el camino cruza el caserío de *Son Dalmau*, conjunto de siete casas, que nada tiene que ver con las *Set Cases* del nobiliario mallorquín. Es gente humil-

continua →

ESPORTS

Altra temporada més intentarem fer un breu resum de la trajectòria del nostre equip de futbol.

Després d'un llarg estiu i, per cert de molts de rumors i polèmiques: que si vendria un gran entrenador, que si hi hauria un equip de primera línia, que i es president havia dimitit juntament amb mitja directiva, que si ja se n'havia formada una altra... Amb tot això, que escrit pareix poc, renou n'hi va haver; però el que sí era veritat és que s'havia de prendre una ràpida solució: seguir envant així com fos o renunciar.

Es va optar per lo primer, continuar, encara que fos un poc tard. No hi havia molts de jugadors, amb ses baixes d'En Damià "Menut" i En Toni "Fideu" abans de començar sa temporada, altres baixes i noves incorporacions (que de tot això també n'haurem de parlar en el proper número), varen començar amb el número just de jugadors. Moltes fitxes i poques cares. A cap dels quatre primers partits es va superar el número d'onze jugadors, i fins i tot en jugaren qualcun amb deu.

Els resultats aconseguits durant la present temporada són els següents:

At. Llubí	3	S.D. Ariany	0
S.D. Ariany	2	Campanet	2
Artà	13	S.D. Ariany	1
S.D. Ariany	1	Barracar	3
Sant Joan	1	S.D. Ariany	0
Sineu	5	S.D. Ariany	1
S.D. Ariany	2	Buger	1
Sencelles	5	S.D. Ariany	0

PJ	PG	PE	PP	GF	GC
15	8	1	6	7	33

En el proper número vos informarem de les noves incorporacions a l'equip, perquè hi ha rumors de que es "cupo" de nous fitxajes encara no està tancat.

Guillem Pascual

mauenses, suplirà la ausencia vial. Desde aquel promontorio, como otrora Yavé mostrando desde el monte Nebo la tierra prometida a Moisés, me dijo, muy seguro de sí mismo:

"Bajando ahora por el *Comellá des Pou Bo*, el *camí de ferradura* iba a desembocar al *Pont des Gats*, a través de *Ses Rotes*, y mientras hablaba me iba señalando unos puntos de referencia. Y, ¿cuál no sería mi sorpresa cuando después consulté el Mapa General de Mallorca, de José Mascaró Pasarius, y observé que este "cartógrafo" que ha medido nuestro suelo palmo a palmo, con sus propios pies, indica un sendero, que él llama camino malo, que coincide plenamente con las indicaciones del guía!

En efecto, dejando a la derecha el poblado talayótico de *Son Xigala*, *Termerior* y el *Turó Redó*, con los vestigios del antiquísimo "reha" moruno, "Molí d'aigo", se llega a una distancia del citado *Ponts des Gats*, a cuya construcción contribuyó el Honor Poncio Picornell, en 1744, en nombre del Jurado de Petra. Hasta entonces tenía que vadearse o servirse de una pasarela.

Luego ya no hay drecera (atajo) posible, es el *Camí de Manacor* que nos conducirá a la ciudad de las Perlas y del Mueble, término del *Camí de Sa Marquesa*.

Ahora bien, este itinerario no desemboca, como acabamos de ver, en ningún *Son Sureda* de los seis existentes en el término de Manacor. ¿Existiría tal vez otro "Camí de Sa Marquesa", de Ariany a Manacor? Valdría la pena averiguarlo. Por de pronto, el que pasa por Petra, según tradición bastante viva entre nosotros, es el que acabo de señalar.

de y trabajadora que se gana el sustento cotidiano con el sudor de su frente. Hasta aquí se conserva en buen estado el carril (camí de carro) y es muy transitado.

Desde esta cima en que moría el carril, convertíase en un amplio sendero o camino de herradura a campo traviesa. A la distancia de unos 200 metros, y en un pequeño declive, hállase el otro pozo histórico, es *Pou Bo*, en terrenos de *Ca'n Comes*, perfectamente empedrado de arriba abajo, de unos dos metros escasos de diámetro y uno 60 palmos de profundidad. El propietario actual de la finca lo ha limpiado y arreglado para explotarlo nuevamente. Manantial abundante y agua excelente, no tenía por qué perderse en el olvido, máxime cuando empieza a escasear por doquier el líquido elemento. Al llegar la Marquesa a este lugar, aproximadamente equidistante de Ariany y Manacor, se aparearía de la caballería para colmar su sed y descansar un rato. Mientras se deleitaba contemplando aquella estupenda vista panorámica, con Manacor al fondo y los montes de Santa Lucía, el *Pou Bo*, le recordaría aquel otro *Pou Bo* que le dio la despedida al partir del Marquesado.

Además del *Pou Jurà*, también existente en Ariany, es frecuente hallar los dos que acabo de mencionar en la toponimia mallorquina, sobre los cuales quiero hacer una breve aclaración. Según D. José Mascaró Pasarius, la palabra *Salat* procede del latín *celatus*, oculto, y por tanto tendría que escribirse *Pou Celat*, pues no se trata de agua salada. Sin embargo, en el caso concreto que nos ocupa, tal vez hubiese que invertir las denominaciones. El *Pou Salat*, como se ha dicho antes, está hoy en un descampado, lindando con el camino y se divisa fácilmente. Esto no es óbice para que en aquel entonces estuviese totalmente dentro del pinar. El *Pou Bo*, en cambio, estaría, un tanto más oculto; hoy casi no se divisa hasta que uno está muy cerca del mismo.

Desalterados y refrescados, con las ricas aguas del *Pou Bo*, prosigamos el camino, mas es el hecho de repetir, hoy, lo del poeta Machado:

**Caminante, no hay camino,
se hace camino al andar.**

Como ocurre en el desierto, ha desaparecido por completo el sendero que nos condujo hasta el pozo. Sin embargo, la feliz memoria del guía que hasta aquí me ha acompañado, l'Amo En Tomeu Moreió, cuya vida ha transcurrido entera en estos pagos sondal-

LA SIBIL·LA

Un cop més, hem arribat a Nadal. Nadal, dies carregats de records, il·lusions, projectes i per damunt tot, de tradicions.

I una de les tradicions que com a tal no pot mancar la nit de Nadal, és el cant de la Sibil·la, l'origen de la qual, és pràcticament desconegut.

Però perquè coneguem un poc la documentació que es té damunt aquest cant, aquí teniu el que he pogut recollir del Diccionari Català-Valencià-Balear de Mn. Alcover.

El cant de la Sibil·la, que es fa la nit nadalenca a quasi totes les esglésies de l'illa, és un dels més preuats monuments del nostre folklore religiós. Per descriure'l i explicar-ne el possible origen, transcrivim a continuació un article de Mn. Sanchis Guarnier publicat en 1953:

"En acabar l'ofici de matines i abans de començar la missa, puja a la trona, un al·lot d'uns dotze anys, que duu un cridaner vestit de caire femení amb tuls i sedes brodades, i que sosté amb les dues mans una gran espasa lluenta. Porta tan estrany indument, perquè representa una sibil·la, i, com és sabut, l'antiquitat cristiana, admeté, que Déu havia concedit una mica d'esperit profètic a algunes d'aquelles endevinaires paganes, per tal de predisposar els gentils, amb llurs oracles, a rebre la llum de la Bona Nova. Aquell infant, sempre una mica emocionat per la gran solemnitat del moment i la gent que l'escolta, canta aquesta arcaica cançó:

Lo jorn del judici
parrà qui haurà fet servici.

Jesucrist, Rei universal,
home i ver Déu eternal,
del cel vendrà per a jutjar,
i a cada u lo just darà.

Gran foc del cel davallarà;
mars, fonts i rius, tot cremarà.
Los peixos donaran grans crits
perdents los naturals delits.

Ans del Judici l'Anticrist vindrà
i a tot lo món turment darà,
i se farà com Déu servir,
i qui no el crega farà morir.

Lo seu regnat serà molt breu;
en aquell temps sots poder seu
moriran màrtirs tots a un lloc

aquells dos sants Elies i Enoc.

Lo sol perdrà la claredat
mostrant-se fosc i entelat,
la lluna no darà claror
i tot lo món serà tristor.

Als mals dirà molt agrament:
- Anau maleïts, en el turment!
anau-vos-ne en el foc etern
amb vòstron príncep de l'infern!

Als bons dirà: -Fills meus veniu!
benaventurats posseïu
el regne queus he aparellat
des que lo món va esser creat!

Oh humil·Verge! Vós qui heu parit
Jesús Infant aquesta nit,
a vòstron Fill vullau pregar
que de l'infern vulla'n lliurar!

Lo jorn del judici
parrà qui haurà fet servici.

Segons Mossèn Higiní Anglès (La Música a Catalunya fins el segle XIII), el cant de la sibil·la, representa a Catalunya, el drama més antic dels que coneixem: ell comença almenys al segle X a Ripoll, i s'escampa arreu de la Catalunya on perdura fins al S. XVI. Una vegada reconquerida Mallorca, el cant gregorià i la litúrgia romana hi entren també de ple; el mateix cant de la sibil·la, s'hi introdueix amb la mateixa melodia dels mossàrabs, que fou la de Catalunya, de França i d'Itàlia, i amb tonada ja desfigurada i seguint més o menys alguns dels cants populars de l'illa, hi segueix usant-se fins als nostres temps.

Tenim notícies que el cant de la sibil·la en llengua vulgar, s'executava en la segona meitat del S. XVI a quasi totes les Seus catalanes. A Alguer, la ciutat que parla català a l'illa de Sardenya, encara es canta i la seva lletra catalana, és més completa que la que es conserva a Mallorca.

La Contrareforma era hostil a les pràctiques extralitúrgiques tradicionals i en 1572, el bisbe de Mallorca, Diego Arnedo, prohibí l'execució del Cant de la Sibil·la en la seva diòcesi. La tradició, però, pesava, i la vigília de Nadal de 1575, a prec del nou bisbe Joan Vich, el capítol de la catedral mallorquina va restablir-lo.

A l'any 1666, el bisbe Pedro Manjarrés, va abolir de bell nou el Cant de la sibil·la en tota la diòcesi

de Mallorca, o almenys que ell no en donàs autorització escrita. Però el fet, és que aquesta cerimònia, ha sobreviscut fins als nostres dies.

El Cant de la sibil·la, no és altra cosa que la versió a llengua vulgar del "Judicii signum", que abans del segle XV es cantava en llatí però que fou traduït a la Provença. Amdeté Milà i Fontanals que la versió catalana provenia directament del fals Sermó atribuït a Sant Agustí que en la dramàtica religiosa medieval engendrà la "Procession des Prophètes" de Limoges. I per altra part, Aebischer, sosté que el cant de la sibil·la, és solament un fragment desglossat, a causa del seu interès i extensió, d'una representació més completa de la "Procession des Prophètes" segons consta que es celebrava a Mallorca i a València en el S. XVI.

Respecte al seu origen, Mossèn Anglès, sospita si el "Judicii signum", divulgat dins la Península Ibèrica des del S. X, podia esser d'origen mossàrab, però el Prof. Aebischer, prefereix admetre que vindria a les terres catalanes des del Llenguadoc, per tal com la Catalunya vella, rebé una influència cultural considerable dels monestirs occitans.

Aquesta, és la informació que he trobat damunt aquest cant enigmàtic i ancestral, que cada any, la nit de Nadal ens talla la respiració a tots, escoltant les amenaces pels dolents i els premis pels bons, que ens transmet una veu dolça i angelical des de dalt la trona de cada església mallorquina.

Biel Tovell

ESGLÉSIA

MOVIMENT PARROQUIAL

MATRIMONIS

Novembre

Dia 22. En Miquel Seguí i Carbonell amb Na Catalina Mestre i Curient.

En Ramon Perona Quiñoneros amb Na Margalida Tugores Bauçà.

Enhora bona

DEFUNCIONS

Novembre

Dia 11. Maria Mestre i Pascual, viuda, de 89 anys. (De Son Gener)

Desembre

Dia 5. Antònia Mestre i Darder, fadrina, de 92 anys. (Pavana)

Descansin en pau.

EMPRESARIO. PROXIMO
LANZAMIENTO. NUEVAS
LINEAS DE CREDITOS
SUBVENCIONADOS PARA SU
EMPRESA EN MEJORES
CONDICIONES Y CON MENOR
INTERES.

Mejorar su mañana es nuestro trabajo, hoy.

GOVERN BALEAR

Conselleria d'Economia i Hisenda

RACÓ POÈTIC

Tenim aquí un poema molt antic de Raimbaut de Vaqueiras, joglar provençal de finals del segle XII, titulat: "Altes ones que veniu del mar..."

Altes ones que veniu del mar
i que el vent fa braument onejar,
del meu amor, què me'n podeu contar?
què li passa, que no el veig tornar?

Mes, ai, Déu d'amor!,
Tan aviat m'alegra
com fa patir el meu cor.

Dolça brisa, tu que vens d'allà,
on mon amor va anar a sojornar,
porta'm un xic del seu dolç alenar.
Ma boca espera son alè respirar.

Mes, ai, Déu d'amor!,
Tan aviat m'alegra
com fa patir el meu cor.

Fa patir molt tenir un amor llunyà,
car plor se'm torna el seu riure clar,
poc em pensava que ell em traís.
Mon cor donat està enyoradís.

Mes, ai, Déu d'amor!,
tan aviat m'alegra
com fa patir el meu cor.

TEST CULTURAL

- Qui va escriure la peça teatral "La casa de Bernarda Alba"?
 - Lope de Vega
 - García Lorca
 - Joan Alcover
 - Zorrilla.
- Qui és l'actual conseller de cultura?
 - Francesc Gilet
 - Ramon Aguiló
 - Félix Pons
 - Antoni Mari
- A quin terme municipal pertany el castell de Bendinat?
 - Palma
 - Calvià
 - Andraitx
 - Capdeità
- Quants de països integren la C.E.E.?
 - Nou
 - Deu
 - Onze
 - Dotze
- Qui va compondre el cèlebre vals "El Danubio Azul"?
 - Chopin
 - Strauss
 - Ravel
 - Debussy

PASSATEMPS

REFRANYER

- Nadal amb capell, Pasco amb capot.
- Nadal en dilluns, festes a munts.
- Durarà de Nadal a Sant Esteve.
- Desembre finat, any acabat.
- Desembre nevat, bon any p'és blat.
- Cada dia no és Nadal.
- Per Nadal s'indiot; i per Pasco, es xot.
- Si Per Nadal fa estiu, Pasco a prop d'és caliu.

PENSAMENTS

- L'amor, és el desig de trobar a la meitat perduda de nosaltres mateixos. (Milan Kundera)
- És millor equivocar-se de tant en tant, que no fer res per por a equivocar-se. (Ramon Tamames)
- Jamai sab un home del que és capaç, fins que ho ha intentat. (Dickens)
- No és més poderós el més fort, sinó el qui s'adapta millor a les necessitats del moment. (Adrià Vedrà)
- Res és absolutament important, tota cosa té el seu caire bo. (Alfonso Sánchez)

LLETRES BARREJADES

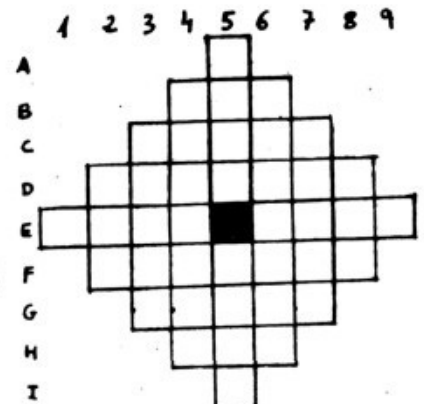
Intentau trobar enmig d'aquest embolic de lletres el nom de 10 rius espanyols. Lògicament els noms estan en castellà.

A S D F G O J A T R
E R T Y I K N M B C
B T U R I A S D F G
R O U M I Ñ O P T A
O K N D F G H J L R
Z X A S U G H J I U
A U Y G B E F G S G
G Q A Z W S R T R E
Ñ L T E R I U O D S
P O R A C U J X Y Z

LLETRES CREUADES

HORIZONTALS.- A.- Consonant. B.- Lloc públic on es serveixen begudes. C.- Espècie d'aixada en fulla de forma triangular. D.- Fer moviments reiterats de dilatació i contracció alternatives. E.- Sigles dels trens espanyols. Fill d'Adan i Eva. F.- (pl) Peça d'argila o altra terra, que emmotlladada i secada es fa servir com a material de construcció. G.- Descàrregues intermitents d'energia que llançades a l'espai serveixen per localitzar objectes. H.- Riu de Catalunya. I.- Consonant.

VERTICALS.- 1.- Consonant. 2.- (Rev) Present indicatiu de rebre. 3.- Remoure la terra amb el càvec. 4.- Administrar el baptisme. 5.- Planta crucífera d'arrel comestible. Riu polac. 6.- Obsequiar. 7.- Poder esser contingut dins cert lloc. 8.- Acció de resar. 9.- Consonant.

Biel Tovell

Xep a Xep

VISCA SES ELECCIONS!!

"Votros ho direu com volgueu, però jo pens que el millor que té sa democràcia són ses eleccions. Sí, sí, ja sé que ses elecció costan molts de doblers i tot això però jo, a pesar de tot, seguec pensant que és el millor que hi ha".

¿Podéis imaginaros lo que sería de nosotros si no hubiera elecciones? Aparte de cobrar, el Ayuntamiento o sus miembros, no haría nada más.

Nosotros, en Ariany, tenemos un claro ejemplo de ello: están todavía los comicios a 6 meses vista y ya han empezado las novedades; han asfaltado el "camí de sa canova", han adecentado el "Pou Bo", un lugar que podría haber resultado muy agradable y que se ha quedado a mitad de camino, a medio terminar, y otras cosas que ya vendrán, ahora con rapidez.

"Perquè vos n'adoneu basta dir que han arreglat els llums de l'església i tot. Feia més de quatre anys que estaven espenyats i no els feien ni punyete-ro cas, per molt que en Topholet en parlàs. Vet aquí que arriben ses eleccions i tutup, de cop ja s'hi han posat.

Creis-me: si voleu fer millores en es poble, convocau eleccions, encara que no confieu anat a votar".

DEMANAM RESPONSABILITATS!!

"El que ara vaig a dir és fort però ho vull dir: s'ha aturat qualcú a pensar es doblers que costarà a n'es poble una becada de s' Ajuntament?

Vos asegureu que si puc, treuré cometes i vos ho faré saber. Sí, me referesc a sa mateixa qüestió d'es llums de l'església.

No vull veure només es defectes i com sempre ha fet Topholet, hem de donar ses gràcies a s'ajuntament per haver-se decidit a dur a terme s'obra encara que sigui tard. Ja diuen que més val tard que mai.

Així i tot, aquest punt és un fet inadmissible. Un fet clar de despreocupació i d' inaptitud. Un fet que no pot quedar tal com està".

Como todos sabéis, la iluminación se inauguró hace ya varios años aunque quedó instalada entonces de forma provisional. El electricista, sin embargo, debido al primer error del consistorio, entonces algo diferente al actual, recibió la correspondiente aceptación, lo que implicaba dar por terminada la obra. Un error. Grave, muy grave. Pero

no para ahí la cosa. Desde entonces, todos los ediles conocían el caso y sabían que no había más remedio que llegar a un acuerdo con el contratista o hacer terminar la obra. Nada se hizo. Otro grave error.

"Avui, quatre anys més tard, han dit a un electricista: fe el que faci falta i ja ho pagarem.

Molt bé toreros. Així anam. Com que pagam tots... viva la pepa!

Que ens ha costat aquests descuits? Senzillament que s'instalació ha empitjorat i es preus han pujat, el que vol dir que s'han perdut molts de doblers... per culpa d'un parell. Ja ho sé... no passarà res: Aquí, a tota Espanya, ningú no dimiteix per grossa que la faci i noltros no serem una excepció. Tampoc no vull dir que sigui això el que fa falta.

A pesar de tot és clar que hi ha hagut una mala gestió. Una mala gestió que ens costarà cara... ja vos diré com a quant!

Anau a saber, a lo millor s'ofereixen voluntaris i ho paguen del seu sou. De més verdes n'han madurat!

ES BATLE... TRANQUIL

"Estic estorat de sa quantitat d'espies que s'han afegit a n'es meu servei. Tanta sort que cobren poc!". Uno de ellos me contó que, en plan muy periodista, le preguntó al alcalde que quien eran los cabezas visibles de las formaciones políticas que aquí hemos apuntado como candidatos a la alcaldía. "En Toni nostro no ho va haver de pensar gaire i li digué: això són coses que s'inventa en Topholet.

Jo ja sé que ell sap que serà es batle mentre vulgui; fins aquí d'acord. Però si em permet un consell, que no es descuidi: d'allà on un menys ho espera, surt sa llebre i jo tenc por que s'escopeta d'es grup majoritari no hagi agafat rovell. Veurem. Se venen aquaits!

ES PRESSUPOSTS... JA!

Que sí, que ya han aprobado los presupuestos del Ayuntamiento. Hubo un pleno hace pocos días.

¿Los del 87? No hombre, no, los del 86.

¿Pero los presupuestos no se preparan con antelación al ejercicio? Bueno sí, esto es lo que se estila, pero aquí somos muy ahorradores y vamos a lo práctico.

"Perquè repunyetes s'han de buidar es cap fent un grapat de números per endavant si és tan bon de fer sumar i restar en acabar l'any. Un ha d'estalviar tota sa feina que pugui!

Era sa conversa que duien dos homes dins es café. I tenien raó. Al cap i a la fi, ningú no els entén!

Per números... els que ens fa fer En Solchaga per arribar a fi de mes sense quedar a deure a sa botiga.

Fareu bonda? Ho esper.

Així n'hi haurà menys de dolents!

TOPHOLET

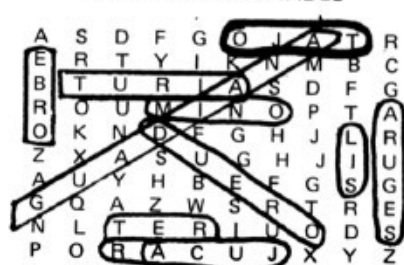

SOLUCIONS ALS PASSATEMPS

TEST CULTURAL

- 1) García Lorca
- 2) Francesc Gilet
- 3) Calvià
- 4) Dotze
- 5) Strauss

LLETRES BARREJADES

LLETRES CREUADES

HORIZONTALS. A.- R. B.- Bar. C.- Càvec. D.- Bategar. E.- FEVE. Abel. F.- Rajoles. G.- Radar. H.- Ter. I.- R.

VERTICALS. 1.- F. 2.- beR. 3.- Cavar. 4.- Batejar. 5.- Rave. Oder. 6.- Regalar. 7.- Caber. 8.- Rés. 9.- L.